

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 10 k.
 Negyedévre 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "
 Egyes szám ára 8 fillér.

257
**Politikai
 napilap**

Megjelenik minden nap, ahétfő és
 ünnep utáni napok kivételével,
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső-u. 8.
 A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 225. szám. Nagyváradi. Szerda, 1913. október 1.

A városok kongresszusa.

— Második nap. —

Az országból ide sereglett polgármesterek és főbb tisztviselők nagy érdeklődést tanúsítottak tegnap a kongresszus további lefolyása iránt.

Ez érthető is, mert bárhogy is értékeljük a kongresszus első napján előadott tárgynak a fontosságát, mégis közelebb fekszik az összes városokhoz, mégis jobban érzik annak a kérdésnek a megoldását, hogy milyen utakon és módon tudják beszerezni a városok a tovább fejlődéshez szükséges eszközöket, amely ma már csak egy szóban csucsosodik ki, a hitelszükséglet kielégítésében.

Lukács Ödön tanácsnok tartott erről előadást, amelyen meglátszott a nagy tanulmány, széles látkör, a melyet a kongresszus tagjai is a legnagyobb elismeréssel honoráltak.

*

A kongresszus második napjáról a következő tudósítást adjuk:

Tegnap fél tíz óra után már tömegesen jöttek fel a vendégek a városházára, a kongresszus folytatólagos tárgyalására.

A tanácskozást Bácsy István elnök párszóval megnyitotta.

Lukács Ödön

városi tanácsos nagy érdeklődés mellett kezdte meg előadását, mely az összes városokat legközvetlenebbül érdekli. Részletesen, meggyőző argumentumokkal mutatta ki, hogy ma már nem párciális érdek a városok fejlődésének kérdése, mert nem csak szorosan városi intézmények létesítése nehezedik a városokra, hanem laktanyák, kórházak stb. közérdekű dolgok megvalósítása nehezedik a városokra, amelyek nagyrésze állami köteleesség volna. Ebből arra az egészséges konklúzióra jut, hogy a városok vagyoni viszonyainak rendezése eminens állami feladat. Sztatisztikai adato-

kat sorol fel a városok anyagi viszonyairól. A törvényhatósági városok vagyona 795 millió, az adósságuk 319 millió, tiszta vagyon 374 millió; — a 112 rendezett tanácsú városnál a vagyon 455 millió, az adósság 176 millió, a tiszta vagyon 278 millió. Két város költségvetése passiv. A városi adó a városokban 0—163 százalék közt változik. 13 város nem ismer pótdadót. (Oh a boldogok.) Az összes városok vagyona 754 millió. Ezután beszélt a beruházási szükségletekről. Rátért az európai városok hitelviszonyaira, s hogy miként elégítik ki a külföldi városok hitelszükségeiket. Sorra előtárja az erre vonatkozó adatokat, amelyekből arra a következtetésre jut, hogy mivel mi az állam segítségét sem vehetjük így figyelembe, egy központi intézményt kell létesíteni; — a kötvény kibocsátási jogot kell biztosítani, még pedig bályegmentesen, továbbá a takarékpénztárakkal szemben törvényileg kell biztosítani, hogy a takarékpénztárak bevételeinek vásárlására kötelesek fordítani; végül pedig az állam nyújtson a városoknak rövid lejáratú kölcsönöket. (Hosszas éljenzés.)

Dr Harer hivatkozik a németországi viszonyokra. A polgárságtól csak akkor vehet a város kölcsönt, ha a város már erős vagyoniilag. Legalkalmasabb volna, ha, hogy az állam vegyen fel kölcsönt a városoknak, vagy a főváros kölcsönfelvételénél nagyobb összegű kölcsönről gondoskodjon, mint a mi saját szükséglete s így nyújtson a vidéki városoknak kölcsönt.

Dr Szentpályi István orsz. képviselő elismeréssel adózik Lukács előadónak. Ő évek óta dolgozik a városok bankjának felállítása érdekében. Az államtól akart a városok részére kölcsönt kieszközölni, de visszatúrást talált. Kereken kijelentették, hogy erről szó sincs. A mai hadügyi kiadásoktól tönkresilányított viszonyok között állami segítségről beszélni sem lehet, mert maga az állam is 1000 milliót kölcsönt keres. De különben a felvetett formában technikai okokból sem adhat az állam kölcsönöket a városoknak. Külföldön is csak rendkívüli esetekben szolgál az állam ilyen kölcsönökkel, mint pl. Olaszország Szicília elpusztulásánál, amit a magyar állam is megtett pl. Szeged újraépítésénél. Egyetlen helyes megoldás a városok bankjának a felállítása.

Tekintve a kérdés rendkívül fontos voltát, Bácsy is hozzá kíván szólni. Véleménye eltér mind az előadótól, mind a Szentpályiétól. Nem hiszi, hogy a szőnyegen fekvő kérdést sikerrel meg lehessen oldani. A városi bankot csak közvetítőnek tartja, már pedig ilyenre akadhatnak egy megbízható ember személyében is. Igaz, hogy az ilyen ma már fehér holló. (Derűtség.) A városi bank eszméje csak pénzhány esetén vetődik fel. Pedig pénzhányban az a városi bank sem fog tudni kölcsönt adni, pénzbőségben meg más bank is ad. A kormányt kell kérni, hogy a városok igazságos és jogos pénzhiteligényét elégítse ki. Ily értelemben tesz indítványt. (Taps.)

Steiner Gyula érsekújvári tanácsnok Szentpályi véleményét vallja magáénak. A városi bank gazdaságosabb volna a városokra, mert a városok aztán csakis ott helyeznék el pénzüket. (Helyeslés.)

Antal Géza pápai orsz. képviselő egyetért a főbb dolgokban Bácsyval, a városi bank megalakítását elhibázott lépésnek tartaná. De nem is tartja a rövides megalakítást lehetségesnek, mivel bajos volna az erre a célra szükséges 30 milliót megkapni. Hiszi, hogy a városok hiteligényeit a jogos érdekeket kielégítően fogják egykor szabályozni. Bácsy javaslatát elfogadja. (Taps.)

Bácsy és Szentpályi válasza után Lukács Ödön emelkedett szólásra. A mai leg-sürgősebb teendőnek azt tartja, hogy a munkanélküliek munkához jussanak, hogy a városok nekik munkát adjanak. Ha a városok maguk alkotnának egy szakszerű szervezetet, akkor volna pénz s így volna munka.

A közigazgatás reformja.

Dr Harrer Ferenc tartotta meg ezután előadását a közigazgatás reformjáról. Röviden beszél csak, mert az előre haladott idő miatt beszédét hosszúra nem nyújthatja. A városok önkormányzatáról alapos tudással szól s nagy készütséggel sorolja fel a városok mai kormányzati formájának előnyeit és hibáit. Olyan önkormányzatot sürget, mely sem az állam, sem a polgárság érdekeit nem sérti, meg nem csorbítja. Ily értelmű javaslatot terjeszt be.

Rimler Károly más nézetben van. Az előtte szóló fővárosi szempontból nézi a kérdést. Pedig a fővárosi szakembereknél hiányzik az a messzelátó kör, amely a vidékiek

Nagyvárad Vasöntöde és Gépgyár Részvénytársaság

Nagyvárad, Össi-tér.

Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágányu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlő-művek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.

Telefon 340. sz.

előtt világos. Kiváló fővárosi szakember mondta, hogy nem tudnak bele nézni a vidéki életbe, mert azt csak az újságokból ismerik. A fővárosból vesznek példát, hogy ott csak néhány tisztviselőt választanak, de a vidéken nem így van. A dolog tisztázása különben kifejezést nyert a városi törvényben.

A titok.

Rimler beszéde további folyamán rátér arra, hogy a városi törvény megalkotásánál egy sajtószerű titkolódzással állunk szemben. Nem arról van szó, hogy a kormány nem dobja piacra a törvényjavaslat részleteit, de amikor az országot átalakító törvről van szó s napok kérdése, hogy ezt a törvényjavaslatot az országgyűlés tárgyalja, mégis furesa, hogy senki nem tudja annak főbb irányelveit sem; nem tudják a legjobban érintett városok sem, hogy óhajaik, kívánságaik mennyiben vétettek figyelembe. Ő személyesen járt ebben a kérdésben a napokban a miniszteriumban s meguytatást kért, de nem kapott semmit. És a városok által kiküldött bizottság egyetlen tagja sines abban a helyzetben, hogy felvilágosítással szolgálhatna. Most az utolsó órában nincs más, mint bizzuk meg az elnököt és a végrehajtó-bizottságot, hogy kísérje figyelemmel a leszűrődött közös óhajt s igyekezzék annak érvényt szerezni.

Várhidy Lajos kongresszusi jegyző szólalt fel ezután. Az önkormányzatról szól, amely akkor lenne tisztább, ha a rendőrséget, a közegészségügyet átvenné az állam. Ez lesz a városok fejlődésének igazi alapja.

Bárczy István néhány szóval fejtegette, hogy az önkormányzat közegei csak önkormányzati teendőket végezhetnek.

Antal Géza az önkormányzat minél intenzívebb tevékenysége érdekében okvetlenül szükségesnek tartja, hogy a város polgárai és a város tisztviselői között a legteljesebb, a legzavartalanabb harmónia legyen. A mostani helytelen törvény az oka annak, hogy a nyugdíjazásnál a polgárság szípoljainak tekintik a tisztviselőket. Egy nyugdíj egyesület felállítását sürgeti, mely megvédelmezni a városi tisztviselők érdekeit minden támadással szemben.

Bárczy elnök a vitát bezárja. Előadja Harrer javaslatát, melyet egyhangulag elfogadnak, ugyszintén a többi javaslatokat is. Az elnök zárószavaiban megköszöni a vendégek megjelenését. Szolidaritásra kéri a városokat, mert, mert kívánságaiknak csak így szerezhetnek érvényt. Reméli, hogy a következő országos értekezletet olyan szép számmal fogják látogatni, mint ezt, az elsőt s hogy azokból üdv fakad a városok számára. Az értekezletet bezárja.

A város diszebedje.

Déli 2 órakor a város diszebedet adott a vendégek tiszteletére a Pannoniában.

A téli kert nagytermében rendezett lakomán résztvettek:

Hlatky Endre, dr Bárczy István, báró Szentkereszty Zsigmond, lovag Henriquez János, Belopotoczky Kálmán, dr Bernády György, Paczák Kálmán, Márk Endre, Fráter Barnabás, Rimler Károly, Radu Demeter, Csanády Frigyes, Fetszer Antal, Sztaniszlavszky Adolf, Barbiny Sándor, Buteán János, Siket Traján, dr Lestyán Adorján, dr Vueskies Gyula, dr Vajay K., dr Medvigy Gábor, Sándor István, Szokoly Tamás, Járossy Zoltán, Sztankovics Sz., Kaczevinczy Andor, Mohay Lajos, Szathmáry Tihamér, Moskovits Miksa, Butyka Lajos, dr Munk Béla, dr Buczko Koriolán, Breider Armin, Goresa Péter, Wachter József, Pásztor Ede, Kádas Kálmán, Becsey Antal, Balogh Károly, dr Perisits István, dr Gombos Lajos, Komlóssy József, Tabéry Armin, Somossy Béla, Szentessi Tóth Kálmán, Percel Adolf, dr Antal Sándor, Tigris Albert, Kiss Dávid, Tátray Sándor, Marton Manó, Hoványi Géza, dr Nagy Ferenc, dr Hoványi Gyula, dr Miklós, Thuróczy, Szmazsenka, dr Olasz, br. Diószeghy Zsigmond, dr Friedländer Sámuel, dr Lovich Ödön, dr Szeibriger, dr Korbay Károly, Fejérváry Bertalan, Muzsnay Béla, Szalay György, Szakáts Emil, Teronássy Ferenc, Hankovits Ferenc, Hannke Imre, dr Antal Géza, Horváth Kálmán, Uesnay Ernő, Brenner Tóbiás, dr Varga Elemér, Pattantyus A. Z., dr Török Andor, Reismann Mór, Majurszky Lukács, dr Antony Béla, Gotthard János, Osváth Andor, Steiner

Gyula, Szekeres Lajos, Szilárdy Ernő, Rosenbergsz Izsó, Fehér Dezső, dr Töpler Kálmán dr Kriebel Edgár, Nagy Imre, Várhidy Lajos, Erdélyi Ferenc, Szilárd Emil, Noll Béla, dr Langhoffer László, Farkas Jenő, Brnólh János, dr Ujfalussy Jenő, Fényes Manó, Incze Lipót, Kerekes Ferenc, Orbán Ignác, Ujházy Béla, Vay Zoltán, Balogh Döme, Hegedüs Aladár, Némethy István, Rádl Odön, Wennes Jenő, dr Adorján Emil, Kőszeghy József, dr Baróthy Pál, Hiemesch Frigyes, Fodorffy Lukács, dr Schnábely Károly, Nikkel József, Vidosits Gyula, dr Bodor Zsigmond, Barna Dezső, Sas Ede, Temleitner György, Láng József, dr Szentpáli István, Fekete Nagy Béla, Jankovich Dezső, Wimmer Imre, Folgens Kornél, Sándor Jenő, dr Gaál Kálmán, Bordé Ferenc, dr Rosenauer Ottó, Schreiber Ferenc, Czihát Károly, dr Gaál Gyula, Szmetanovics József, Czeglédy Jeremiás, Boros Jenő, Vukovary Albert, Majerszky Béla, Harrer, Lukács Ödön, Harmathy Károly. dr Wrohovszky Ottó, dr Galambos Ignác, dr Mayer László, dr Makray Mihály, Trajánovits János, dr Bene Ferenc, dr Fekete László, dr Mócsy Aba, Moskovits Miksa bankigazgató, dr Altmann Jakab, dr Némethy Ferenc, Bründl Károly, Brölly Tivadar, Nedtvich Andor, dr Radda Ignác, Mátóffy Ferenc, Theil Frigyes, Póka Károly, dr Francisey Lajos, Kedves József, Schöpp János, Rada Ignác Zsolna, dr Harsányi Gyula, Bugyi Antal, Imre István, dr Rösinger Arthur, dr Szentkirályi Mihály, dr Trummer Tamás, dr Tóth Ferenc, Zboray Gyula, dr Saára Gyula, Debreceni István, Dörr Albert, Mészáros Károly, dr Kún Árpád, Kovács Sebestyén Gyula, Erdélyi Gyula, Orel Dezső, dr Schiffbaumer Hugó, Kotiers Emil, dr Erdős Adolf, dr Pál Ernő, Szegedy György, dr Willer József, Hegedüs Nándor.

A pecsenyénél Hlatky Endre főispán emelkedett szólásra s a történetre hivatkozva, rámutatott, hogy nem csak hazánkban, de egész Európában általános meggyőződésből fakadó tisztelet környezi azt a koronás főt (a jelenvoltak felállanak) aki egész életét, minden törekvését, gondolatát népei boldogítására szenteli. 84 év nagy idő s Isten

Özv. báró Gerliczy Félixné emlékezete.

Tegnap volt az évfordulója özv. br. Gerliczy Félixné temetésének. A Bihar-nyei és Nagyváradai Nőegylet ezt a napot elhunyt alapítója s elnökője emlékezetének szentelte.

Reggel 9 órakor az olasziai plébániatemplomban Imrik S. Zoltán segédlettel gyászmisét mondott, amelyen a gyászoló család és a nőegylet tagjai vettek részt. Utána emlékünnepély volt az Erzsébet leányárvaházban.

Jelen voltak a család részéről: özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné, özv. Szegedy Györgyné, br Gerliczy Ferenc, Szegedy Gina csillagkeresztes hölgy, Miskolczy Ferencné, Des Echerolles-Kruspér Sándor és neje, br. Podmaniczky Károly és neje. Azonfelül a nőegylet tisztikara, választmányja és igen sok tagja, végül a Lujza-otthon és az Erzsébet leányárvaház gondnoknői, ápolójai, illetve nővendékei.

Az ünnepélyt özv. Grunwald Henrikné alelnökönő nyitotta meg a következő beszéddel:

Az előbb a templomban mindannyiunk esdő fohásza emelkedett a Magasságbeli-

hez: az örök világosság fényeskedjék neki.

Neki, aki maga volt a fény és világosság itt a földön, amíg közöttünk volt, aki a szeretet fényét és melegét árasztotta mindenkire, akivel csak érintkezett, de különösen reánk, akik vele voltunk, vele dolgoztunk. Ő a szeretetnek örökös tüzhelyet alapított a mi egyesületünkkel, amelynek nemcsak alapítója volt, hanem életetője, nemcsak elnöke, hanem igazi irányítója, vezetője. Az örök világosság fényeskedjék annak, aki maga volt a pusztába világító tűoszlop, előttünk járt és ragyogó példát mutatott nekünk, amelyet csak követni igyekszünk, de elérni sohasem tudunk.

Ezzel a szerény ünneppélggyel, amelyre most egybegyűltünk, nem akarjuk, mert nem tudjuk az iránta mélyen érzett hálánkat leróni. Mi nem tudunk olyan nagyot cselekedni, ami az ő nagyságához méltó volna. Azért mentünk előbb a templomba, mert az a hely az, ahol a kicsi nagyot tehet, ahol a legszerényebb szívből felszálló ima is eljut a legmagasabb helyre, ahoz a trónhoz, amelynek számolyánál áll az, akinek emlékét ünnepeljük.

Báró Gerliczy Félixné, született Korniss Lujza grófnő egy éve pihen sírjában, egy

éve már, hogy a magasból vigyáz reánk és imádkozik értünk. Mi pedig a mérhetetlen veszteséget ma éppen olyan mélyen érezzük, mint abban a pillanatban, amikor örökre itthagyt minket. A fájdalom és kegyelet érzése most is olyan élénken él bennünk, mint akkor és élni fog nemcsak bennünk, életünk utolsó percéig, hanem utódainkban is, akik mind érezni fogják szeretetének melegét, látni fogják alkotásának nagyságát és akik előtt mindig világító fáklya lesz az Ő nagy szelleme, amelynek ragyogó fényéhez képest csak szerény kis mécses lehet az, amelyet mi ezen kis ünnepélggyel szeretetünk melegével, szívünk tüzével az emlékezet oltárán gyujtottunk.

Az emlékünnepélyt megnyitom.

A meghatott hangon elmondott beszéd mély hatást keltett a jelenlevőkben. Azután az egylet jegyzője, Bőszörményi Géza ügyvéd mondta el alábbi szép emlékböszédét:

Szerény egyletünk, hadd emeljen szót Biharmegye és Nagyvárad város üdvözletéből, szót, üdvözletet egyletünk nagyasszonya Istenben boldogult özv. báró Gerliczy Félixné emlékezetének.

Egy éve annak, hogy itt hagyva földi pályafutását, az örök dicsőség honába költő-

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer gyárában Rákóczi-ut, (Bémer-tér.)

ahol orvosi választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagyraktára, múlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitűnő kivitelben készíttetnek. Telefon 419

végtelen kegyelme megadta, hogy Ófelsége testi és szellemi erejének teljében vezesse országának népeit a boldogulás felé. Kívánja, hogy Ófelsége drága életét az Isten a nemzet javára sokáig tartsa meg. (Taps.)

Dr Adorján Emil a kultura fontosságát fejtegeti. A mostani két napi tanácskozás a jövőre biztató jel, hogy a magyar városok bekapcsolódnak a nyugati kulturába. A városok polgármestereit élteti, akiknek a kezében van az ország fejlődése.

Dr Medvigy Gábor hosszú szép toasztban a városok hivatásáról beszél s Bárczy Istvánt mint mintaképet állítja a polgármesterek elé.

Bárczy István a városok multjára tekint vissza. Ugy látja, hogy minden kongresszus egy-egy újabb győzelem. Nagyvárad meleg vendégszeretettel meghódította a vendégeket. Kéri hogy az elhangzott eszméket tartsák meg továbbra is szeretetökben. Nagyvárad törvényhatóságát és Rimler polgármestert élteti.

Dr Hoványi Gyula az igazságügy, a vallás, a közigazgatás és a fegyveres erő kiváló képviselőire, az azok közötti harmonia áldására emeli poharát.

Fetszer Antal felsz. püspök hivatkozik Hoványi Gyula beszédére s annak az egyháznak nevében szól, amely kivette részét a város multjában is a támogatásból s a jövőben is a város emelésének érdekében munkál. Az általa képviselt egyház mind a négy irányban teljesítette kötelességét. Isten áldását kéri az ország összes városaira.

Ezután asztalbontás következett.

A kongresszus tagjainak egy része kivonult a fürdőkhöz.

A lakoma rendezés nagy terhét Kőszeghy József főmérnök és Jelinek Géza h. főszámvevő nagy körültekintéssel teljesítették.

A lakoma alatt Bura Károly bandája szebbnél-szebb dalokat adott elő.

A vendéglős pedig az ellátással és kiszolgálással teljes megelégedést érdemelt ki.

A HARMADIK BALKÁNI HÁBORÚ.

1200 szerb halott Dibránál. Valona, szeptember 30.

A harcokban elfogott háromszáz szerb katonát és parasztot Dibrából Tiranába szállították. A Dibra környéken vívott harcokban az albánok a legnagyobb hősiességet és halálmegevetést tanusítottak. Az utcai harcokban az asszonyok is résztvettek. Fejszéssel felfegyverkezve ritkították az ellenség sorait. A szerbek vesztesége Dibrában ezerkétszáz halott.

London, szeptember 30.

Az itteni albán bizottság egyik vezetője kijelentette az Evening Standard munkatársa előtt, hogy a harmadik balkán háborút az albán vezéreknek egy Londonban tartott gyűlésén már régebben elhatározták. Az albánoknak már 50000 emberük van a szerb határon és nagy segélyforrásokkal rendelkeznek.

Menekülnek Monasztirból.

Szaloniki, szept. 30.

Monasztirban a helyzet felette válságos. A felriasztott lakosság rémülten menekül a városból és Ó-Szerbiába vagy Szalonikiba menekül. A polgárőrség, melyet a rend fenntartására alakítottak, a pánik és zűrzavarral szemben teljesen tehetetlen.

Szaloniki, szept. 30.

Hire jár, hogy a monasztiri helyőrség csapatai és az albánok között a város környékén nagy harcok voltak, melyekben mind a két részről száz és száz halott és sebsült maradt a csatatéren.

Törökország Szaloniki ellen készül?

London, szeptember 30.

Itteni diplomáciai körökben komolynak tartják a görög-török konfliktust. Egy athéni

jelentés azt mondja, hogy Törökországban felülkerekedett a harci párt, mely puccsot készít elő és Szalonikat akarja hirtelen megszállni. Attól tartanak, hogy a harci párt a szultán beleegyezése nélkül belesodorja az országot a háboruba.

Az iparkamara a záróráért.

Készítik a szabályrendeletet.

A kereskedések zárójára vonatkozó törvény életbeléptetésén most dolgoznak ország-szerte. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara erre vonatkozólag egy nagyszabású tervezetet dolgozott ki, amit tegnap Nagyvárad városának és Biharvármegyének is megküldött. A tervezet mindenestre fontos és igen nagy szolgálatot tesz a két törvényhatóságnak, melyeknek lényegesen megkönnyítette a szükséges szabályrendeletek elkészítését. Ugy a városnál, mint a megyénél most kezdenék meg a szabályrendelet készítését és így ép jókor érkezett a tervezet.

Biharvármegye valószínűleg minden kifogás nélkül egyhangulag fogja elfogadni a szabályrendeletet. A vármegye területén ugyanis egyáltalán nincs szükség szabályrendeletre, mert nincs oly élénk kereskedelmi élet, hogy a záróra szabályozását tenni szükségessé. Talán egy záróra korlátozása a kereskedések nyitvatartásának ügye szorulna rendezésre, ez meg kívül esik a kereskedések zárójárán, így Biharvármegyében az új szabályrendeletnek csak egy célja lehet, hogy t. i. a törvény rendelkezésének legalább papíron legyen elég téve.

Annál nagyobb fontossága van a szabályrendeletnek Nagyvárad városára nézve. Kevés olyan hely van még az országban, ahol oly sok összeütközés történt volna a

zött. Méltó tehát, hogy halálának évfordulóján megemlékezzünk róla, kiből oly sokat vesztettünk, ki nagy volt a nagyok között mint nő, mint anya, mint emberbarát, kivel a Gondviselés városunkat és megyénket megajándékozta.

Örökre feledhetlen lesz azon kép, mit egyletünk nagyasszonya, elnökének temetése nyújtott. A sok ezernyi gyászoló közönség úgy kísérte ki a temetőbe, mint egy szentet, ki sokat hányatott, küzdelmes élete után Istentől jutalmul elnyerte az örök dicsőség koronáját. Társadalmunk minden rétege képviselve volt ott a legelőkelőbbtől a szegényekig. Ott voltak családján kívül egyletünk tagjai teljes számmal. Ott könnyeztek az Erzsébet leányárvaház jelenlegi és régi növendékei, s a Lujza Otthon lakói, áldást mondva a dicsőült emlékezetére s buzgó imáikkal kísérték ki utolsó útjára.

A megboldogult 1831. évi május hó 31-én Mező-Telegden született, atyja gróf Kornis Károly és anyja Haller Anna grófnő volt, kik gyermeküket a legodaadóbb szeretettel istenfélelemben nevelték. 1849. évi nagypénteken ment férjhez báró Gerliczy Félixhez, épen azon időben, midőn hazánk szabadságharcát vívta, melynek reményei, majd a bekövetkezett katasztrófa feledhetetlen benyomást keltette honleányi lelkében, ki férjével együtt szóval és tettel oly sokat áldozott a haza oltárára, s kit ezért a veres siphás honvéd zászlóalj zászlószentelésénél zászlóanyának kért föl.

A szabadságharc legyőzése után, midőn a reaktio kormánya ádáz gyűlölettel üldözte a hazafiakat, báró Gerliczy Félixné volt az, ki férjével, dacolva a veszéllyel, menhelyet nyújtott az üldözötteknek, s ezzel kitették

magukat a gyanunak s hatósági felügyelet alatt állottak.

Szomorú idők voltak ezek hazánk történelmében, midőn az osztrák kormány minden igyekezete azon volt, hogy elfojtsa minden hazafias érzést, midőn a börtönök telve voltak honfitársaink ezrével, s legjobbjaik a bakó keze alatt haltak meg, vagy a zsoldosok golyói alatt vértek el. Megakartak minket fosztani édes hazai nyelvünktől s beosztani hazánkat az összbirodalomba.

Es ezen gyászos időbe, az 1861. évben fogant meg báró Gerliczy Félixné lelkében a gondolat egylet alapítani a társadalmi nyomor lehető enyhítésére.

Azonban a kormányhatóság tartva attól, hogy az alapítandó egyletnek hazafias céljai is lehetnének, annak létrejötté elé akadályokat gördített, majd kormánybiztos ellenőrzése alá akarta helyezni. Ebbe azonban nem mentek bele. Végre 5 évi fáradozás után sikerült a helytartótanács beleegyezését megnyerni s az egylet 1866. évi szeptember 17-én megtarthatta alakuló gyűlését.

Páratlan volt azon lelkesedés, mellyel városunk és megyénk hölgyei az egylet alapítása és fejlesztése érdekében buzgólkodtak. Az egylet alapítói közt ki kell emelnünk Tisza Kálmánét és özv. Veiterschütz Jánosnét, az egylet első alelnökeit, továbbá Baranyi Agostonnét, dr. Eressey Imrénét, Györffy Gyulanét, Klobusitzky Bélánét, Lakatos Károlynét, Lovassy Ferencnét, báró Messzina Istvánét, Mihelfy Albertnét, dr. Grosz Albertnét, kik mind ritka buzgalommal segítettek elnöküknek a felebaráti szeretet munkájában.

Alig volt tul egyletünk az alakulás ne-

hézségein, már is több tér nyílt a jótékony működésére, midőn az 1866-ik évben a kolerajárvány lehető korlátozása céljából a szegények részére meleg étel és ruházatról kellett gondoskodnia és e tekintetben az elnök a munkában és az áldozatkészségben ragyogó példával járt elől.

Egyletünk ekkor a kolerajárvány folytán szülőket veszített 3 árvát is vett gondozás alá, s a következő évben Nagyszalonta városában 25 nyomorban sanyló sorsán sikerült könnyíteni, s e mellett kiterjeszté gondjait városunk sorsüldözött szegényeire, leszállva a szegények kunyhóiba, hogy tudomást szerezzenek arról, kik méltók a segízésre.

Az 1868-ik évben július hó 1-én tette elnökünk azon indítványt, hogy egyletünk Nagyváradon leányárvaházat létesítsen, s az alapítók megszerzéséhez sorsjátékot rendezzen.

Részint a sorsjáték jövedelme, részint magánosok adományából csakhamar oly összeg gyűlt egybe, hogy egyletünk árvaháza az 1872. évben megült s azt az 1876-ik évben saját telkén helyezhette el, s királyunk Ófelsége engedélyével felsőes hitvesnévére „Erzsébet leányárvaház”-nak nevezte el.

1878-ik évben nagy mérvben segítette egyletünk a Boszniában elesett harcosok árváit s az egri és miskolci árvizkárosultakat.

Ugyancsak az 1901. évben határozta el egyletünk alelnöke özv. Grunwald Henrikné indítványára, hogy elaggott és szegény, de valamikor jobb sorsban élt uri nők számára menházat alapít. Páratlan volt azon buzgalom, melyet elnökünk a menház alap-

zárórért, mint Nagyváradon. Hogy a szabályrendelet elkészítése még a törvényhatóságban élénk vitákra fog okot szolgáltatni, arra el lehetnek készülve a kereskedők.

A kamara tervezete szerint a záróra este fél 8 órakor kezdődne és reggel 6-ig tartana. Ez alatt az idő alatt, a cukorka üzletek kivételével minden más üzletet zárva kellene tartani. A cukorka üzletekre vonatkozólag is önálló javaslatot tett a kamara. Budapesten ezidő szerint ezek az üzletek éjjel 1 óráig vannak nyitva. Nagyváradon szintén a budapesti szokást kultiválják jelenleg.

A kereskedelmi kamara a cukorka üzleteket este csak 10 óráig javasolja nyitva tartatni.

A terjedelmes szabályrendeletjavaslatnak minden pontját külön-külön indokolja a kamara és kéri, hogy azt egész terjedelmében fogadja el mindkét törvényhatóság. A város a legközelebbi közgyűlésen talán már napirendre is tűzi az ügyet. A vármegyében azonban lehetséges, hogy nem is csinálnak szabályrendeletet, mert a főszolgabírák véleménye szerint arra nincs semmi szükség.

Apponyi Kossuthnál. Solti pinónje után hétfőn este érkezett vissza a fővárosba Kossuth Ferenc, a negyvennyolcas párt vezére. A solti nyugodt napok hangulata igen jó hatást tett Kossuthra, a vezér pompás színben és friss egészségben tért haza. Az esti órákban érdekes látogatója volt Kossuthnak, Gróf Apponyi Albert látogatta meg Kossuthot s a két ellenzéki vezér konferenciája egy óra hosszáig tartott. Apponyi Albert gróf kizárólag azért maradt Budapesten, hogy a Soltról hazakerkező Kossuth Ferencel az ellenzék legközelebbi taktikáját megbeszélje.

tökéjének gyűjtése körül kifejtett. Személyes közbenjárása és fáradozásával sikerült királyunk Ofelségétől a jótékony célu államsorsjáték jövedelméből 10,483 koronát kiveszközölni, személyes gyűjtésével pedig 1523 koronát összehoznia s az egylet hálás elismerésül a női menházat elnöke nevére nevezte el, mely büszkén viseli a „Lujza Otthon” nevet.

Ime, rövid körvonalakban egyletünk története. Hogy mennyi könnyet száritott fel egyletünk, hány embert, hány gyermeket mentett meg az elzüléstől, a végső nyomortól, ki tudná azt megmondani! Hogy minő tevékenységet fejtett ki az elnök az egyleti életben, annak tanui voltunk mi mindnyájan, kik oly szerencsések voltunk közelében lehetni s működését a társadalmi nyomor enyhítésében figyelemmel kísérni. Az ő erszénye mindig nyitva volt a szűkölködőknek részére. A sors számos csapása, férjének, számos gyermekének elvesztése folytán vigaszt a jótékonyágban keresett. Évekig tartó betegeskedésében is mindig szegényeire és árváira gondolt s láttuk, hogy mint ágyban fekvő beteg, mint készitette részükre azon ruhaneműket, miket a karácsonyi ünnepélyeken részükre kiosztott.

Örömnapja volt az árvaháznak, ha ott megjelent. Mint a szerető édes anya, úgy ölelte keblére a kisdud árvákat, kikről mindenkor a legszeretetteljesebben gondoskodott.

Vagy mit mondjak a dicsőülről mint nőről és anyáról? Esménye volt ő a jó feleségnek, ki boldogult férjével példás egyetértésben élt, ki gyermekeit, unokáit istenfélelemben a leggondosabb nevelésben részesitette.

APRÓSÁGOR A KONGRESSZUSRÓL.

Hogy a két napos polgármesteri ülésezésnek nemcsak komoly tárgyai, hanem mulatságos históriái is lesznek, az előre tudható volt. Az alábbiakban bemutat egyet-kettőt a Tiszántul munkatársa.

Az értekezlet megnyitása előtt élénken pertraktáltak a polgármesterek Sziládki és Láng nagyváradai törvényhatósági bizottsági tagok esetét. A két városatya bement vasárnap este az Aszódi-féle Rákóci-uti cukorka üzletbe. A kiszolgáló segéd konfidensül megkérdi tőlük:

— Milyennek méltóztatnak találni a várost?

— Hogy szép-e? — kérdi Sziládki.

— Igen.

— Szébb is lehetne, felelik egyszerre.

Egy kis szünet. A segéd újra megszólal:

— Mikor méltóztatnak Váradra érkezeni?

— Hogy érti? kérdi csudálkozva az egyik városatya.

— Mennyi ideje tetszik itt lenni?

— Én bizony már gyerekkorom óta felel nevetve Sziládki.

— Hogyan, hát nem polgármestereknek méltóztatnak lenni?

— Szó sincs róla, mondja erre Láng bosszusan, harmadik szomszédja vagyok s még sem ismer? Az én boltom az a könyves bolt ott.

Mondanunk sem kell, hogy a segéd szerette volna lenyelni magát.

A másik egy pár perccel az értekezlet megnyitása előtt történt munkatársakkal. Ott állott a közgyűlési terem főbejáratánál s nézte azt a nagy sürgős-forgást, szaladgálást, lötés-futást, amelyekből most jócskán kijutott a városházán mindenkinek. Egyszerre csak a vállára teszi a kezét egy alacsony kövér ur. Nyilván polgármester, vagy valamelyik város főtisztviselője. Megszólal:

Neve, a Gerliczy név valóságos fogalom volt, a jószág megtestesülése, kinek sohasem voltak ellenségei, kit mindenki tisztelt, becsült és szeretett. Nevének híre felhatolt a trón számolyáig s elismerésül elnyerte a csillagkeresztet s az I. osztályu Érszébetrendet.

Dicsőült halottunk! Te áldásteljes életteddel bevégezted földi pályafutásodat. Ott, az üdvözültek honából nézz le reánk! A te szellemed lengjen tovább is nagy műved, a biharmegyei és nagyváradai nőegylet fölött, melyet alapítottál s 46 éven át oly bölcsen, annyi szeretettel, buzgalom és áldozatkészséggel vezettél, hogy utódaid vezetése alatt egyleted a virágzás magas fokára emelkedjék a társadalmi nyomor enyhítésére s a szenvedők vigasztalására.

Megható jelenet volt, mikor egy kis árva leány megkapóan szép beszédben, őszinte szavakban s a mély hála és tisztelet hangján emlékezett meg jótévedőjükről és kérte maga és társai számára a vezetőség további jóindulatát.

Végezetül a család nevében br. Gerliczy Ferenc országgy. képviselő melegen megköszönte az egyletnek édesanyja iránt tanusított kegyeletét. Elmondta, hogy a megboldogult mennyire szerette az egyesületet, gyermekeit is már kicsi korukban arra nevelte, hogy az egyletnek pártfogói legyenek. Kérte a tagokat, hogy továbbra is édesanyja szellemében, az egyetértés és szeretet nevében vezessék és viragoztassák fel az egyletet.

Ünnepély után az egész közönség kiment a temetőbe s özv. Grunwald Henrikné alelnök az egylet nevében megkoszoruzta az elhunyt sírját.

— Szervusz, kedves öcsém, beh jó hogy megellek. Ne haragudj, hogy így szólitlak, szólits te is urambátyámnak.

— Kérem alázattal, tévedés van a dolgan.

— Ugyan, hogy volna már tévedés? Sztankovits Szilárd vagy a Bárczy titkára.

— Nem instálom ez meg az vagyok a Tiszántul munkatársa.

— Teringettét, hát melyik ez a Sztankovits?

— Amott van az a magas, fiatal.

Az öreg ur aztán elment. De nagyon rossz emlékező tehetsége lehet, mert mikor az értekezlet végén, háromnegyed kettőkor munkatársunk a lépcsőn lefelé menve köszönt neki, nagykomolyan mégis csak így köszönt vissza:

— Van szerencsém, kedves Sztankovits ur.

Már a megnyitó beszédet mondotta Bárczy polgármester, mikor Hoványi jogtanár jön nagy sebbel-lobbal az ujságírók asztalához.

— Urak az Istenért, — kiált fel.

— Mi az, Mi az?

— Hamar fényképezzék le az elnököt.

Igy lefotografálva nagyszerű volna. Ki van itt a Tiszántultól?

— Mi fényképpel nem kereskedünk.

— A Napló szokott.

— Az meg csak zsidót vesz le, veti oda a Szabadság szerkesztősege.

Ezen aztán, akik hallották, mindannyian jót nevettek s Bárczy lefotografálatlan maradt.

A büffében is igen sok vidám eset történt. A nagy forgalomban csak kettőt sikerült feljegyeznünk.

Az egyik asztal ül négy kongresszista. Megszólal az egyik:

— Nekem nem jutott tányér, hát csak egy vettem egy darab kolbászt.

Erre aztán Szentkirályi, ha jól emlékszünk szekszárdi polgármester szokrateszi komolysággal mondja ki a következő szentenciát:

— Nem baj barátom. Jobb most a kolbász tányér nélkül, mint a tányér kolbász nélkül.

A második napnak is valának mulatságos epizódjai. Talán a legeredetibb ez itt:

Az egyik polgármester odajött az ujságírók padjához s megkérdi:

— Ugyan kérem, mit ábrázol ez a festmény?

Egy nagy képre mutatott, amely azon az oldalon van, amelyiken a Rákóci Ferencé és a Kossuth Lajosé. Tudvalevőleg Zsigmondnak és Ulászlónak a nagyváradai székesegyházban való találkozására a tárgya.

Alig hogy elhangzik a fenti kérdés, az egyik ujságíró, elkapva előlünk a feleletet odamondja nagykomolyan:

— Szent László és Podjebrád találkozására a váradai székesegyházban.

Jegyzet.

Ez is otthon lehet a históriában.

Egy kis szépségverseny is volt a tegnapi kongresszuson. A karzaton egyszerre csak megjelent Fráter Pálné: Károlyi Leona, dr. Némethy Ferencné és még egy elegáns hölgy s fürkésző tekintettel vizsgálták a bent tanácskozó városi potentákat. Tekintetük megakad Szentpályi alelnökon. Le is intenek Heringh tb. aljegyzőnek: mondja meg ki az. Heringh nem tudván más módját kitalálni a távolva való hírüladásnak, egy iv papirosra nagybetűkkel ráírta:

— Szentp.

Több nem fért.

Lett aztán nagy gaudium a hölgyek között a szentpére.

Mikor aztán az értekezlet végén a

Pannonia felé indultak az egyik podeszta odament Szentpályihoz gratulálni:

— Gratulálok öreg, te vagy a legszebb ember közöttünk, te utánad érdeklődött Károlyi Leona.

A közgyűlési terem melléktermeiben tartózkodtak a polgármesterek a szünet alatt. Itt volt kiírva, hogy a vegyvizsgáló állomás megtekintésére mikor indulnak. Itt voltak kitéve a kérdőívek, hogy ki akarja megnézni a népirodát? ki akarja megnézni a tejközpontot?, stb. Ez aztán rémes tette inspirált egy jókedvű újságíró. Mikor az értekezlet javában tartott, szóval amikor senki sem volt a mellékteremben, elővett egy ívet s nagy ékes, nyurga, nevető betűkkel felírta:

— Ki akarja megnézni a nyári szinkört?

Hogy kik jelentkeztek, most még nem tudni. Majd beszámolunk róla, ha a polgármesterek még egyszer Váradra jönnek kongresszusra. (ks.)

..FIREK..

* **A közigazgatási bizottság ülése a vármegyén.** A vármegye közigazgatási bizottsága ma tartja meg október havi ülését. Az ülésen Miskolczy Ferenc főispán fog elnökölni.

* **Tisztujtítás a jogakadémiai egyesületekben.** A helybeli kir. kath. jogakadémián tegnap délután fél 6 órakor alakították meg a jogakadémiai Olvasókört és Segély-Egyletet. Az előbbi 38, az utóbbi 30 taggal alakult. Megejtették a tisztujtítást Doszpoly Dezső korelnök elnöksége alatt. Tisztviselők lettek az Olvasókörben: Elnök: Petry Gyula II. Alelnök: Csathó Sándor II. Főjegyző: Fráter Pál III. Jegyző: Kovács Sándor I. Pénztárnok: Gorove Jenő II. Ellenőr: Biczó Ödön II. Háznagy: Barza Ferenc II. éves joghallgatók. A Segély-Egyletben: Elnök: Rónai Endre II. Alelnök: Süveges Ferenc III. Pénztárnok: Magyary Barna I. Főjegyző: Bakó Zoltán II. Jegyzők: Soós István I. Szalay Elemér I. Ellenőr: Barza Ferenc II. éves joghallgatók. Ezenkívül választottak még 4-4 bizottsági tagot. Mensa-elnök lett Mikó Bertalan III. éves joghallgató. Választmányi tagok: Gorove Jenő II. Barza Ferenc II. Réthy Sándor II. és Kovács Sándor I. éves joghallgatók lettek. Az alakuló gyűléseken részt vett dr. Kiss Géza dékán is.

* **Egyházi kinevezések.** A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére jóváhagyta Keifler János székesfehérvári idősb mesterkanonoknak a hedai főesperességre és Scheirich Antal ifjabb mesterkanonoknak az idősb mesterkanonokságra való fokozatos előléptetését jóváhagyta, a megüresedett ifjabb mesterkanonokságot Vadkerty József szabadbattyáni esperes-plébános, szentszéki ülnökkel töltötte be.

* **Verner Kálmán a közigazgatási tanfolyamon.** A belügyminiszter által létesített közigazgatási tanfolyam ma veszi kezdetét Budapesten. Verner Kálmán árvaszéki elnök tegnap délután utazott fel a fővárosba, hogy mint Biharmegye kiküldöttje részt vegyen a tanfolyamon. Távolléte alatt Fráter Kálmán helyettes elnök vezeti a megyei árvaszéket.

* **Kolera Budapesten.** Báde községből tegnap érkezett Budapestre az 1906. számú uszályhajó. A hajón jött Benke György matróz feleségével és másfél éves kis fiával. A matróz és felesége még tegnap koleragyanus tünetek között megbetegedtek. Beszállították őket a járványkórházba, az uszályhajót fertőtlenítették. A bakteriológiai vizsgálat megállapította az ázsiai kolerát. A betegeket gondosan ápolják és életbenmaradásukhoz van remény.

* **Az új táblaelnök.** A nagyvárad kir. tábla birói kara feliratban üdvözölte dr. Gajzágó Bélát, az új táblaelnököt, aki szíves szavakkal köszönte meg az üdvözlést. Az új táblaelnök október 3-án este érkezik és 4-én, szombaton délelőtt teszi le a hivatalos esküt ünnepi keretek között, amelyen a kir. tábla testületileg, a tábla kerületéhez tartozó bíróságok pedig küldöttségileg vesznek részt.

* **Köszönetnyilvánítás.** A Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet vezetése alatt álló Erzsébet leányárvaház és Lujza-Otthon részére dr. Molnár Imréné négy zsák burgonyát és négy kosár szőlőt, Lausch Károlyné egy kosár barackot, Winkler Jozsefa négy kosár barackot, Schadaberg Béla egy zsák burgonyát, Plander Sándor két nagy kosár szőlőt adományozott. Szegedy Györgyné született báró Gerliczy Irma a Lujza-Otthon és az Erzsébet árvaház részére uzsonnát küldött. A nemesszívű adakozóknak köszönetét nyilvánítja az elnökség.

* **Öngyilkos lett egy Vitális lány.** Átok ül a Vitális családon. Nincs talán az egész országban ilyen szerencsétlen familia. A törvénnyel való összeütközések és az öngyilkosságok sorozata a mostani Vitálisok élete. Most a legártatlanabb Vitális oltotta ki az életét; a 16 éves Viola. Állítólag gyönyörű szép teremtés volt a Viola, aki sem szerelmes nem volt, sem az életét nem unhatta meg, mert hiszen csak 16 évet élt. Egész Berettyószentmártonban nem tudják az öngyilkosság okát. A leányt, aki a padláson akasztotta fel magát, édes anyja találta meg. Nem volt már élet benne mikor levágták a ruhaszáritó kötélről. Levelet nem hagyott hátra és így örök homály fogja fedni a szép Vitális Viola szomorú halálának okát.

* **Három magyar kincset keres.** Szarka László, Béteky György és Tólos János kisürögdi földmivesek napok óta éjszaka szedik össze szerszámaikat és mikor már a fekete éj leszáll a falura, mennek ki a határba dolgozni. Braun Dávid püspökségi gazdatisztnek tünt fel először a különös éjszakai munka és tegnap megleste a három embert. Gyertyafény mellett ázott a három magyar, mikor Braun Dávid közéjük topant. Nagyon megijedtek, mert a föld, ahol ástak a püspök tulajdonát képező lucernás és így nincs jogukban ott turkálni. Mikor azonban a gazdatiszt barátságosan megkérte őket, adnának felvilágosítást, hogy milyen irányban fejtenek ki ilyen lázas tevékenységet, elmondták, hogy itt éjszakánként a lidére lámpása gyuladt ki, ami azt bizonyítja, hogy ott kincs hever a földben. Hogy pedig annyi rengeteg pénz ne feküdjön a föld mélyén kamatozatlanul, ők fel akarják ásni. Még abban az irányban is megnyugtatták az ispánt, hogy megfizetik ők a püspöknek annak az egy hold földnek az árát. Annyira

biznak a „rengeteg pénz“ megtalálásában, hogy nyakra-főre szedik a kölesönöket a falusiaktól. Tízszerezen megadják ők, ha sikerül a kincsásás. A jó falusiak pedig nagyon hisznek és nagyon adnak. Hogyne. Hátha van a dologban valami és akkor jó, ha most jobban vannak a kincskeresőkkel.

* **A hivatalos lapból.** A nagyvárad kir. főügyész Erdélyi Gábor hencidai és Papp Imre körösgyiresi lakost a nagyvárad kir. törvényszékhez fogházörökké nevezte ki.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Persz Ferenc nagyvárad-vidéki kir. járásbírósi jegyzőt a IX. fizetési osztályba sorozott jegyzővé nevezte ki.

* **Biharmegye kolera mentes.** Pár nap óta mintha nem volna egészen bizonyos az a hír, hogy Biharvármegye kolera mentes. Egyszerre két helyen, Jákóhodoson és Érmihályfalván fordult elő kolera gyanus eset. A hatóságok azonnal akcióba léptek, még pedig oly nagy apparátussal, hogy ha csakugyan koleráról lett volna szó, még az is nyomban megszűnt volna. A riasztó híreket tegnap hivatalosan megcáfolták. Érmihályfalván a munkásokat kivétel nélkül megvizsgálták. Két embernél találtak bélhurort, a többi azonban mind egészséges volt. Jákóhodoson a halászok közül betegedett meg egy ember, de erről megállapították, hogy nem koleráról van szó. A főszolgabíró a betegség jelentésekor nyomban zár alá vétette a Körözs és eltiltotta a halászatot. Tegnap a zárlatot feloldotta a főszolgabíró.

* **Betörték a gimnáziumba.** Tegnap éjszaka vakmerő betörés történt a gimnázium igazgatói irodájába. Az udvarról szöktek be a betörők és behatoltak a főgimnázium igazgatói szobájába. Reggel 6 órakor vette észre a pedelus, a betörést. A betörők négyoszög alakban fűrészelték ki a zárat az iroda ajtóból, úgy hogy a zár továbbra is az ajtófélfán maradt, de ezért legnagyobb könnyűséggel kinyithatták az ajtót. A betörők az igazgatói szoba iratait széthányták és az összes fiókokat kifeszítve tartalmát szétszórták. Három titkosrendőr ment ki a helyszínére, megvizsgálta és megállapította miként történt a betörés. Az íróasztal fiókjából csupán 6 korona hiányzott, s így csalódva mehettek el a betörők, mert az igazgató az asztalfiókban nagy összegű pénzt nem tart. A betörőket azonban valami megzavarhatta munkájukban, mert különben több eredménnyel működhetek volna az iroda szomszédaszobájában. Végül megállapították, hogy a főgimnázium vasrácsos keletésén át szökhettek be az udvarra a betörők, akik ugyan ezen uton menekülhettek el. A rendőrség a vakmerő éjjeli látogatókat nagy eréllyel keresi.

* **A Solymossi kiállítás.** A Solymossi-féle kiállítást állandóan igen sokan keresik fel a megyeházán és az érdeklődők nem győzik elismerésüket kifejezni a szebb-nél-szebb művészi képekért. Tegnap délután Fetszer Antal felsz. püspök látogatta meg a kiállítást. Őszinte elismeréssel adózott a kiállításnak. A püspök az Egyiptomi menekülés c. képet meg is vásárolta.

* **Lopják a libákat.** Heller Samu felesége tegnap a Szent László-téren egy „Pisze“ gúnyneven ismert piaci csavargó fiúnak egy libát adott át, hogy vigye el a sakterhez. A fiu libástól együtt eltűnt. — Deutsch Lipót helyi lakos udvaráról a zárt ketrecből 2 hizott libát vittek el. — Venyige

Gáspárné udvaráról ugyancsak a bezárt kettőből 3 hizott rucát vitt el ismeretlen tettes.

* **A népkönyvtár olvasóival** tudatom, hogy az 6r-utcai népkönyvtár az idén vasárnap d. e. 11—1-ig és esütörtökön 5-től 7-ig lesz nyitva. Egyben kérem mindazokat, akiknél tavalyról könyv maradt, hogy azt sziveskdgjenek okt. hó 5 én a könyvtár-órán elhozni. **Petrás János**, könyvtáros.

* **Betörők a micskei hitelszövetkezetben.** Vakmerő betörést követtek el az elmúlt éjjel a micskei hitelszövetkezetben. Ismeretlen tettesek feltörték az üzlet ajtaját és ott behatolva, az áruk között vélságos garzdálkodást vittek véghez. A tettesek összeforgattak mindent. Felborogatták az állványokat, az árukat halomra szórták az üzlet közepére. Feltörték a kasszát és azt is megdézsmálták. A betörők valószínűleg egyszerű munkások voltak. Érdekes, hogy az értékes kávékészletet kiborították a zsákokból és dohánynyal, szivarral, cigarettával megtömve vitték magukkal. A tettesek után megindult a nyomozás.

* **Varjas Antal közkivánatra marad.** Nagy áldozatok árán sikerült a Vigadó mozgószínház igazgatóságának a közönség közóhájára Varjas Antalt, a népszerű művészt még néhány napra itt tartani. Ma, szerdán, pihen a művész és holnap teljesen új, szenzációs műsorral lép fel. A közönség nagy tetszésével fog találkozni a „Kol Nidre“ előadása művészi hegedűszólóval. Ezenkívül Varjas új műsorának nagyszerű, itt még ismeretlen slágerei.

* **Tibor Ernő kopenhágai kiállítása.** Tegnap este olvastuk a dán „Kristelig Dagbladet“ (Keresztény Napilap) kritikáját a Tibor Ernő nagyváradai festőművész kiállított vázsnairól irt kritikát. Ez a lap is, mint a többi kopenhágai ujság elismerőleg ír a fiatal művészről, akiben helyes irányban fejlődő tehetséget látnak és aki különösen a piaci és az utcai jelenetek festéséhez ért. Ezt írja például: „A mi piacunk“, a „Cserépvásár“ a „Piac“ egy pár turkáló disznó oly természetesen van festve, hogy az ember szinte szeretné levakarni róla a piszkot. Másik helyen így kritizálnak: „Az első pillanatra plakát festészetnek látszik, de ha nyugodtan belemélyedünk a gyűjteménybe, meg kell változtatni eme véleményünket.“ Mindenesetre örömmel olvastuk a dán lapok kritikáit, mert hiszen egy magyar, sőt egy nagyváradai művész emberről van szó, aki fiatalága dacára is egyenesen a külföldet akarja meghódítani. Ha ezen az uton halad Tibor Ernő, ez sikerül is neki.

* **Szabadkai női tambura zenekar a Korona kávéházban.** Ma és minden este a Korona kávéházban hangverseny az országos hírnévnek örvendő szabadkai női tambura zenekar **Kurina Mátyás** karmester vezetése alatt egy elsőrangú erőkből összeállított tambura és énekkar, naponta változtatott műsorral, a társulat magán és ének számokkal működik közre, a társulat tagjai, Szatmári Lilike, Balogh Mariska, Péchi Margi, Szűcs Annuska és Vég Micike énekesnők. Kezdet este 8 órakor, szabad bemenet. Szives pártfogást kér Kurina Mátyás karmester.

* **Kossuth-utca 12. sz. ház emeletén** háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Érdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László** és **Tsa** úri- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka **Sal Ferenc** utca 17. Telefon 832 sz.

FLEGMAN

női divat terme
kiváló szabásu
angol kosztümöt és francia ruhát méretekelt árakban készit.

* **Tanítónőt keresek** két negyedik elemista gyermekhez. Ajánlkozokat délután 2 és 3 óra között fogadom. **Belányi, Villamtelep.**

* **Középkorú nő** gazdasszonyi állást keres plebániára. Cim a kiadóban.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Szászár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készit:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár fűzővédőkben.* Telefonszám 827.

* **Zombor Sándor** sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fém-csiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

* **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M-féle házban.) Javitások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecsel vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sarkerítések, üzleti vasrudnyók, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev-lap hívásra azonnal megjelenek.

* **Ujhelyi Róza** nőikalap üzletét Rimanóczy-utca (Kolosváry házba) Royal kávéházzal szembe helyezte át, hol eredeti párisi modellekből állandó választék áll a hölgyközönség rendelkezésére, mit olcsóbb boltbér mellett rendkívül jutányosan árusít.

* **Értesítés.** Tisztelettel értesítjük a n. b. rendelőinket, hogy **Hatvany** és **Szenimiklóssy** szücsök beltagja, **Hatvany** hosszabb külföldi tanulmányutról haza érkezett. Szives pártfogást kérünk **Hatvany** és **Szenimiklóssy** szücsök, Nagy Sándor-utca 1.

* **Őssi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

* **Felhívjuk** t. olvasóink figyelmét a Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság lapjában megjelenő hirdetésére. Ezen iparvállalat, mely a közelmúltban lényegesen megnagyobbított és a modern technika vívmányaival fel van szerelve, minden szakmabeli munkát, ugymint vasöntvényeket, vas-szerkezeteket, kisvasuti mindennemű célra szolgáló koscsikat és ezek kellekeit szakértő vezető mérnökök ellenőrzése mellett gyártja és rövid fennállása óta már szép sikereket ért el. A legmelegebben ajánlhatjuk tehát a káptalani és püspökségi uradalmak figyelmébe.

* **Színházba menet** találja a vásárló közönség az Aszódi-féle cukorka és csokoládé-bonbon fületeit. Tisztelettel értesítem egy a nagyvárad, mint a vidéki ellite közönséget, hogy ő felsége **Vilmos** német császár legkedveltebb cukorkáit **Hildebrand** udv. szállító Berlinből kizárólag csakis nekem szállítja és így a cukorka szakértő közönség most már különbséget fog tudni tenni cukorka között. Cukorkáim frissek és élvezhetőek, valamint olcsó árban számítom. A közönség figyelmébe ajánlom **Kossuth-utcai** fő-fizletemet hol reggeltől estig a 8-féle zamatu pörkölt kávék frissen és melegen a közönség rendelkezésére áll, elkülönített kávé-pörköldömben. Vigyázatot kérek — **Rákócy-uti** fióküzletem a **Csokoládé király** mivel csak kizárólag cukorkákat árusít, így vasárnap egész nap nyitva van a közönség kényelmére. **Kugler Gerbaud** cukorkák és cukrászsütemények budapesti árakkal üzletemben kaphatók. Telefon rendeléseket kérek 635-, 610-, 10-16 A legcsekélyebb mennyiséget is azonnal gyorskűldőncel haza szállítom.

* **Két jogász sétál a városban,** szemben találják magokat egy régi ismerősükkel **Pista** barátjukkal, a mint ránszönek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán**, passagé-kapu mellett.

* **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanió bácsi, hogy a legtöbb fiu és leány az iskolatáskákat, tolltartót és könyvszijat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a **Szent László** téren. Menjünk mi és oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék is ajándéktárgyakban.

* **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilonban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben **Szilágyi Dezső-utca 6. szám** alatti (telefon 13-21.) telepén nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages **Körház-utca 6. szám** alatt (telefon 13-52.) van, hol egy a helyi, mint az átutazó automobilon a legideálisabb garaget találják és egyuttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

* **Iskola idényre** torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20—25 számig 2 korona, 26—28 számig 4 korona, 29—34 számig 5 korona. Fiu boks cipő 35—39 számig 7 korona, női chevrou vagy boks cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boks cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve **Feketénél**, **Szent-János-utca**, **Kispipa** mellett.

* **Kálvária-utca 20** számú új háznál egy földszinti utcai modern 4 szobás lakás november elsőre jutányos árban kiadó.

* **Ingtatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók **Kossuth-utca 3. szám** alatti irodánkban. **Hungária** cipőgyár r.t.

* **FIGYELEM!** Óriási választékok iskola szekrében csak **Klein Vilmos** és **Tarsa** cégnél találhatóunk u. m. író és rajszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszijak 30 fillértől, továbbá fiu és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiu sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csödből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 2:50 fillérért. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhetünk be, **Rákócy-ut 18.**

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a
Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.
Telefon 1076. Telefon 1076.

x **Tekintettel a rossz pénzviszonyokra** leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitzi himzés 24 fillértől. 1 m. csipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamonnál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyílt **Rác és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x **Vörösbort!** Nyáron a legkellemesebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédese **csemege-szőllő**; kitűnő pecsenye és **pezsgőborok**; **Kőbányai** maláta és szalon **sörök**, **MERTZ NANDOR** csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

x **A városligeti kútháznál**, közvetlen az alagút mellett egy modern, télen is lakható három szobás szőlő-lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó, vagy előnyös feltételek mellett a ház örök áron eladó. — Cim a kiadóhivatalban.

Szülők figyelmébe!

Legjobb gyermek cipők teljes fiu keletgyék legolcsóbban

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglalva szápadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

viszgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

Legszebb és legolcsóbb **zománc táblák**

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

Egy jó házból való **fin**

tanulóul

felvétetik fizetéssel

Tátray Gusztáv

kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

x **Szőllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

SZÍNHÁZ

...

Heti műsor.

Szerda: Aranyeső. (C bérlet.)

Csütörtök: Sztrájkol a gólya. (Uj énekes bohózat.)

Péntek: Sztrájkol a gólya.

Vasárnap: Diákhercegnő. (Uj operette.)
Első kisbérlet.

ÁRTATLAN ZSUZSKA.

Kállay Jolán ismét új szerepet játszott tegnap, még pedig úgy látszik, egyik legjobb szerepét, az Ártatlan Zsuzskát. Elevenen, kedvesen adta az álszenteskedő, igazi párisi asszonyt, Zsigmond távozása óta nem láttuk ilyen jó kezekben ezt a szerepet. Saruga Irén tegnap mutatkozott be. Mint segéd-szubrett meg fog felelni, mert esinos és kezdő léte eléggé ügyes leány, hangja azonban nagyon kevés van. Novelly Evelin kis szerepében nem sokat produkálhatott, de kellemes beszédorganuma feltűnt.

Nagy tetszést aratott a második felvonásban Szalma Sándorné és Medgyaszayné tánc-kettőse. Szalmáné tanult balletmesternő és tánc nagyon gracióz, technikája pedig vidéki társulatoknál szokatlanul fejlett. Percekig „spiceel” és a legnehezebb figurákat könnyedén táncolja.

Sik, Tompa, Leóvey, Tóthné és Medgyaszay sok tapsot kaptak. Radócz főpincérje messze elmarad Kabos alakítása mögött. Igen sikerült volt a „Hoei a szádát” kuplé ötletes tréfája a második felvonásban.

—ő.

Aranyeső. Ma szerdán este látja viszont kedvenc operettjét látja a nagyvárad színházi közönség, amely a mult idényben igen meleg rokonszenvvel fogadta a bájos zenéjű Aranyesőt. A repriz előadásában Jolánt Kállay Jolán fogja játszani. Gyendolint Kerényi Irén énekl. Fellépnek még az új hölgytagok közül Saruga Irén és Tompáné Sándor Ilona is.

A bérlők figyelmébe. A színház igazgatósága közli a t. bérelni szándékozók-kal, hogy A. és B. bérletben körszékek, kisbérletben pedig körszékek, támlásszékek és páholyok bérelhetők.

EGYESÜLETEK

...

A nőegylet választmányi gyűlése.

A biharmegyei és nagyvárad nőegylet tegnap délután özv. Grunwald Henrikné elnöke alatt választmányi ülést tartott, melyen részt vettek dr. Molnár Imréné al-elnök, Balogh Kálmáné, Bócz Gézané, Böszörményi Gézané, özv. dr. Bulyovszky Józsefné, Butyka Lajosné, Füredy Lászlóné, özv. Géher Antalné, dr. Kiss Döméné, özv.

Kinzné Fetser Ilona, özv. Milibák Józsefné, Nagy Ödönné, Özv. dr. Persz Adolfné, özv. Sal Ferencné, Schuch Károlyné, Schwarz Gézané, Stark Róza, Vértessy Andorné választmányi tagok, dr. Krüger Jenőt ideiglenes pénztáros és Böszörményi Géza jegyző.

A választmányi ülés legfontosabb tárgya volt az egylet elnöki és pénztárosi állásának betöltésére rendelt közgyűlés, melyet a választmány folyó évi október hó 23-ik napjának délutáni 4 órájára tűzött ki a vármegyeház termébe, miről az egylet összes tagjai külön meghívók útján nyernek értesítést.

A választmány az Erzsébet leányvárházba fölvetette néhai Zana Vilmos nagyvárad volt lakos Ilona, Kozma József szintén nagyvárad lakos anyátlan leányát Máriát és özv. Madar Lajosné bárándi lakos Ilona leányát. Uj tagokul a választmány fölvetette a következő hölgyeket: Wertheimstein Aranka, Balázsházy Margit, Balázsházy Bertalanré, Balázsházy Olga, Platthy Miklósné, Petrovits Endréné, Lendvay Béláné Hegyesi Erzsike, b. Podmaniczky Károlyné, Cziffra Kálmáné, Cziffra Vilma, Wertheimstein Sarolta, dr. Morvay Zsigmondné, Beliczay Elekné, Németh Istvánné, özv. Rozsnyay Miklósné, dr. Gyöngyössi Istvánné, Borsó Lajosné, özv. Morvay Tihamérné, Márkus Bernátné, Antalfy Antalné, Csillag Sándorné, özv. Nagy Lajosné, Feyné Szathmáry Mária, Csalah Gusztávné, Kiss Gyuláné és Hosszu Kelemenné nagyvárad lakosokat.

A népnevelési egyesület választmányi ülése. A biharmegyei népnevelési egyesület tegnap délután 5 órakor választmányi ülést tartott. Az ülésen Fráter Barnabás alispán elnökölt, a tagok szép számu jelenléte mellett. A választmány folyó ügyeket intézett el.

TANÜGY

...

A pincér- és fodrász-tanonc-tartó főnök urakkal tudatom, hogy a pincér- és fodrásziskolában a tanítás okt. hó 2-án, csütörtökön, kezdetét veszi. Szűts Izsó, ipariskolai igazgató.

TÁVIRÁTOK

...

Közös minisztertanács.

Bécs, szept. 30.

Ma délben közös minisztertanács lesz a delegációk üléseinek az előkészítésére. A minisztertanácsban a közös minisztereken kívül a két miniszterelnök, továbbá a magyar és osztrák honvédelmi miniszterek vesznek részt. A tanácskozás egyedüli tárgya az ujonclétszám felemelése.

Öngyilkos leány.

Tiszafüred, szept. 30.

(Saját tudósítónktól.) Schlang Ilonka 17 éves uri leány föbelötte magát. Tettének oka eménytelen szerelem.

A kolera.

Temesvár, szept. 30,

Temesmegyében újabb 6 kolera-
eset fordult elő. A hatóság alig tud
megküzdeni a nép babonájával. Több
községben katonaságra van szükség,
hogy a hatósági intézkedéseket végrehajtsák.

**A kultuszminiszter Nagy-
szalontán.**

Nagyszében, szept. 30.

Jankovich kultuszminiszter ma
ide érkezett. A minisztert nagy
fényvel és ünnepélyességgel fogadták.

Békekötés után.

Konstantinápoly, szept. 30.

A bolgár delegátusok tiszteletére a szul-
tán dinét fog adni, amelynek időpontja azon-
ban — tekintettel a szultán indiszpozíciójára
— még nincs megállapítva.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	10.61
Buza 1914. áprilisa	— — —	11.49
Októberi rozs	— — —	8.05
Áprilisi rozs (1914)	— — —	8.81
Októberi zab	— — —	7.49
Áprilisi zab (1914)	— — —	7.85
Tengeri 1914 májusra	— — —	6.83

Budapesti értéktőzede.

Magyar hitelrészvény	—	825.75
Osztrák hitelrészvény	—	627.50
4%-os koronajáradék	—	81.25
Osztr. magy. államv.	—	699.50
Jelzálogbank	— — —	426.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	510.50
Hazai bank	— — —	284.—
Magyar bank	— — —	548.75
Keresk. bank	— — —	3720.—
Rimamurányi	— — —	686.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	758.—
M. Ált. Kőszénbánya	— — —	1057.—
Közuti vasut	— — —	633.75
Városi villamos	— — —	357.—
Adria	— — —	574.—
Atlantika	— — —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Két középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak
fizetéssel felvétetik
a Szent László-nyomdában.

Zálogkölcsonöket

arany és ezüstneműekre, ék-
szerekre kulánsan folyósít a

**„Biharmegyei Takarékpénztár
Zálogintézete“**

Kossuth Lajos-utca 3. szám.

Pénztári órák:

délelőtt 8—12. délután 2—5.

Telefon 148. sz. Telefon 148. sz.

Ügynökök

minden vidéken szentképek árusításával
napi 10 koronát kereshetnek mel-
lékesen. Tőke szükségtelen. Csekély biz-
tosítók a mintakollektióért megkivántatik.

Nők is jelentkezhetnek.

Ajánlati levélcim:

HÁZIIPARI MŰINTÉZET

Rákosszentmihály.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisz-
telendő papságot és a n. é. közönséget, hogy
papi és civil ruha tökéletességét
áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagy-
ságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen
nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki meg-
rendelőnek elég egy minta reverenda beküldés,
esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalmomra bármilyen szalon ruha kölcsön
kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPÍTOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Üzlet áthelyezés
a

Hungária cipőgyár

r.-t.

(ezelőtt Moskovits Farkas és Tsa.)

Bémer-téri fiók üzletét

október 1-én ugyan-
csak azon házba, Rá-
kóczi-uti részén levő
Ujhelyi-féle női
kalap üzlethelyiségbe
helyezi át.

**Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár**
R.-T. Nagyvárád, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes

pénztárszekrények (safes) bárbeadása

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben léte-
sített **safe-deposit osztályunkban** külön-
féle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély
díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlet fél ér-
téktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti
és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő
biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az ér-
deklődőknek készséggel bemutatjuk és részle-
tes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár R.-T

Nagyvárád város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rende-
lésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-
tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Osillátorok,

Wolfram lámpák

állandóan nagy választékban kap-
hatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38. Telefonszám 11-38.

Gyárt: Szabadalmazott géppel gyártott karmantvus portland cement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való adomrarakokat, csömöszőt és vasbetéteket, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal: Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakaszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Ha nincs megelekedve szabójával, mert drága vagy rossz szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

NYELVEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztíthatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

A jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult újonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kiváló saját termései borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvételnek.**

Szolga Ferencz és Sándor

Rimanóczy-utca 9. sz.

Kárpitosok és diszitők.

Elősmert elsőrangú munka. Jutányos ár.

Bures Józsefutóda
(cégtulajdonos)

IGNA DEZSŐ

gőzműfestő vegyészeti ruhatisztító és fehérnemű gőzmosó gyár
Szeged, Dugonics-utca 28. sz.
Telefon 287. Telefon 287.

Képviseleteket adok minden városban megbízható egyéneknek igen jó feltételekkel. Óvadék szükséges! Ajánlatok küldendők fenti céghez.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

sirkőraktára és kőfaragó telepe

Nagyvárad Rákóczi-u. 20.

8 koronáért

küldök 4 1/2 kiló (kb. 50 drb.) sajtolásnál kevésbé megsérült finom enyhe virágillatu **piperezappant** rózsa, liliomtej, orgona, ibolya, rezeda, jácmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva postautánvétellel: **Auffenberg József** Budapest, Rákosszentmihály.

Merza Kálmán

szijgyártó, nyerges és bőröndös mester

Nagyvárad, Szent János-utca 48. sz.

Raktáron tartok minden e szakmába vágó cikkeket, ugymint: **disz- és igás-szerszámot**, nyergel és versenystorokat. Kívánatra megrendelés után készítenek a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, **feltűnő szolid árak mellett.**

Mindenki muzsikálhat



Wagner «Hangszer-Király»

különleges elsőrendű hang zereivel.

Budapest, József-körút 15. (Telefon.)

Varázshegedű, felszereléssel 6 korona.
Csodaréztrombita, erős rézből 6 korona.
Varázsfuvola, ajándékkal 4 korona.
Harmonika, tánc részére 10 korona.
Óriási beszélgépj kottákkal 4) korona.
Javítási szakmuhelyek!

A milánói, párisi és londoni kiállításain aranyérem és érdemkeresztet kintüntetve.

Fényképes árjegyzék ingyen! Óvát! Ügyeljen a Wagner nevre és a 15. házszámra.

Vevőink szóbeli értesítéséről, valamint hozzánk érkezett levelekből azt látjuk, hogy cégünk többszörösen a Haas Lipót (Haas Linoleum) céggel tévesztik össze. Hogy ennek úgy a két cég, valamint a vevőnk érdekében elejét vegyük, kénytelenek vagyunk figyelmeztetni, hogy cégünk szóhangzása a következő:

„Haas FÜLÖP és Fiai“

mely a helybeli HAAS LIPÓT céggel nem azonos és azzal semminemű vonatkozásban nem áll. A mi cégünk tudvalevőleg gyári cég (gyárak Sopronban és Ebergassingban) és azon helyzetben van, hogy a legjutányosabb gyári árakkal szolgáljon.

Szőnyegek
Agyelők
Futószőnyegek

Agyvetők
Keleti szőnyegek
Asztal- és ágyterítők

Függönyök
Lábtörők
Flanelltakarók

Teveszörtakarók
Butorszövetek
Kecskebőrök stb.

mindenkor a legnagyobb választékban és minden árban raktáron vannak, minél fogva szükséglet esetén a nagyérdemű közönség szíves látogatását kérjük.

Tisztelettel

Haas Fülöp és Fiai

Nagyvárad, Rákóczi-ut, Rimanóczy-palota.

Tűzijáték kiállítás

özv. **Kádár János**-né
elsőrangu fűszer- és csemege kereskedésében.

a legelsőbrangu különlegességek
előnyös bevásárlási forrása.

Kugler H. Gerbaud főraktára.

Telefon 85. sz.

Telefon 85. sz.

Artézikutfuró vállalat

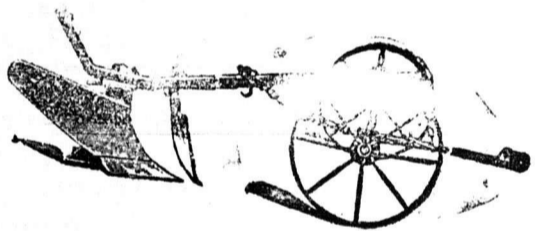
Wessely és Biró

Nagyvárad.

10.000 pár harisnya kerül eladásra!
alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikálók 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.



Ékek, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terménytisztító rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlőzuzók már most megrendelhetők jutányos árban présfelünyomóval, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér



Eredeti

Meteor kályhák,

kályhatálcák és ellenzők,
fa- és széntarték,

valódi porosz fűtőszén
házhoz szállítva 50 K° zsákokban
kimérve 100 K° 5 korona.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Rákóczi-ut.